SVENSK MUSIKTIDNING

N:r 17. | Redaktör och utgifvare: FRANS J. HUSS. Telefon: Vasa 6 19. | NORDISKT MUSIKBLAD. Stockholm den 1 November 1901. | Expedition: Kungstensgatan 56. Pris: Helår 5 kr. Lösnummer 25 öre. Annonspris 20 öre pr petitrad. | 21:a Årg.

Edouard Risler.

För första gången har vårt land nu fått besök af den fräjdade franske pianisten Edouard Risler. Han har introducerats här af sin landsman, den numera vidtberömde violinkonstnären Henri Marteau, hvilken vi kunna räkna »som barn i huset» sedan han så ofta gifvit bevis på hur väl han trifves hos oss. För att han denna gång medfört sin compatriote Risler äro vi honom tack skyldiga.

Då det i en tysk tidning för ett par år sedan stod att läsa i en konsertanmälan: »Edouard Risler har längesedan trädt ur ledet af de konstnärer, hvilka man kritiserar; om honom gäller det endast: njuta och beundra» — så är detta ett uttalande, som bär sanningens prägel mera än reklamens. Det är ett faktum att hr Risler hör till nutidens allra främsta pianister med en högst ovanlig konstnärlig mångsidighet och behärskning af hela pianolitteraturen från Bach och Mozart till Beethoven och Liszt. Särskildt såsom Mozartspelare har han ställts vid sidan af Reinecke, och Beethoventolkare synes han vara par préférance. »I den fullsatta Bechsteinsalen», skrifver Otto Lessmann efter ett hans konserterande i Berlin — »gaf Edouard Risler två pianoaftnar, af hvilka den första uteslutande var egnad åt Beethoven. Programmet omfattade sonaterna i Fiss dur op. 78, Ess dur op. 81 a, B dur op. 106 och Ass dur op. 110. Risler har länge dokumenterat sig som utmärkt Beethovenspelare men med denna Beethovenafton har konstnären ställt sig *hors concours.*» Särskildt i fråga om den svåra hammarklavér-sonaten (op. 106) med den jättelika slutfugan säger Lessmann, att hr Risler »löste denna den väldigaste af alla de uppgifter, som kunna ställas på en pianokonstnär, öfvermåttan storartadt». I egenskap af Liszt-spelare bedömes han af samma kritiker sålunda: »Det intryck hr Risler frambragt med sina Liszt-föredrag är obeskrifligt. Hvad två människohänder ur ett piano kan framtrolla af poesi, det åstadkom denne utomordentlige konstnär, som jag skulle vilja kalla för en — Liszt redivivus. Tag de mest framstående egenskaper hos stora pianister under de tre eller fyra sista decennierna, och man skall finna dem förenade hos Risler: Tausigs glänsande, absolut ofelbara teknik, Rubinsteins temperament och lidelsefullhet, Bülows allt genomträngande konstförstånd. Jämte den underbara behandlingen af tonen, den poesi- och själfulla uppfattningen, den varma känslan, imponerar särskildt enkelheten och naturligheten i föredraget.»

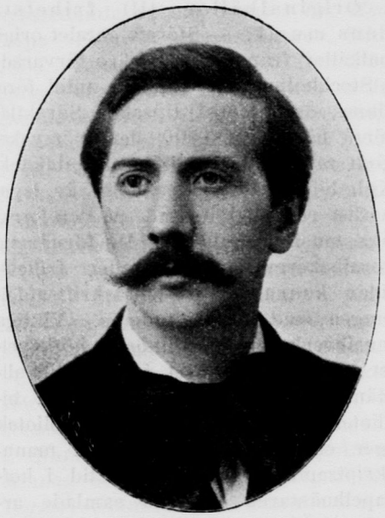

Edouard Risler.

Henri Marteau.

Det är den rätt stränge tyske kritikern Lessmann, som yttrar sig så om den franske konstnären.

Edouard Risler är född 1873, såsom det säges, i Elsass. Åren 1883—90 var han elev vid Pariskonservatoriet och åtnjöt där prof. Theod. Diémers utmärkta ledning i pianospel samt teoretisk undervisning af prof. Theod. Dubois. Snart vann han första priset i pianospel och komposition. Sedan han lämnat konservatoriet företog han konst- och studieresor i Tyskland, där han en tid tog undervisning af den berömde pianisten Eugen d'Albert. Se-

dan 1894 är konstnären bosatt i Paris, där han ofta uppträdt i Salle Pleyel samt på Colonnes och Lamoureuxs stora symfonikonserter. Under senare år har hans namn blifvit berömdt i den stora konstvärlden genom talrika turnéer inom Tyskland, Belgien, England och Schweiz etc. och nu snart i den skandinaviska norden.

Henri Marteau

har vid föregående konsertbesök här af oss blifvit framställd med porträtt och biografi, senast för två år sedan, då han konserterade i Musikaliska Akademien d. 24—29 okt. med biträde af mr Gabriel Grovlez, en ung, dittills i musikvärlden obekant pianist. Vi kunna därför denna gång, till tjänst för dem, som ej tagit del af förut lämnade biografiska notiser, inskränka oss till en kort rekapitulation af dessa.

Henri Marteau är född i Reims d. 31 mars 1874 af mycket musikaliska föräldrar och röjde tidigt anlag för musik. Hans moder fru Clara Marteau är en utmärkt pianist, elev af Clara Schumann. Han studerade violinspelet för Bunzli, elev af Molique, och sedan för Léonard i Paris samt antogs som elev vid Pariserkonservatoriet, där han, elev af Garcin, vid slutuppvisningen 1892 erhöll första priset. Såsom »underbarn» hade han redan 1886 låtit höra sig i Berlin och Leipzig och spelade 1887 i Wien Max Bruchs första violinkonsert. Året därpå uppträdde han med stor framgång i England, där engagerad af den framstående orkesterdirigenten Hans Richter. Den sista december 1892 reste den unge Marteau öfver till Amerika, där han från 12 jan. 1893 till 6 juni 1894 gaf 150 konserter och af de förtjusta amerikanarne benämndes »The Paderewski of the violin».

Hvilket uppseende den 20-årige violinisten här väckte, då han för första gången lät höra sig med Brahms' violinkonsert på en operans symfonikonsert d. 20 okt. 1894, har man nog i minne. Följande månad spelade han på operan Dvoraks konsert och gaf två konserter i Musikaliska akademien; 1895 likaledes 2 konserter i denna lokal. År 1896 d. 3—8 nov. fingo vi åter höra honom där, då i förening med sin landsman, violinisten Paul Viardot, och med pianistiskt biträde af dr. Karl Valentin. Vid detta tillfälle utförde han en egen komposition, »Berceuse», och spelade ett Adagio, honom tillegnadt af dr. Valentin. Samma år utförde han under egen ledning i Göteborg en sin egen komposition »La voix de Jeanne d'Arc», scen för sopran, kör och orkester. År 1898 firade Marteau ånyo triumfer i Amerika och likaså under säsongen 1898—99 i Ryssland, Rumänien, Konstantinopel etc., öfverallt firad såsom en af nutidens förnämsta violinister och hedrad med flera utmärkelser. Förra året blef Marteau utnämnd till förste violinprofessor vid konservatoriet i Genève!

Källorna till svenska musikens historia.

Af

Tobias Norlind.

II.

(Forts. och slut.)

3. Tiden 1632—1800.

Originalkällor till frihetstidens musik. — Största antalet originalkällor från denna tid äro förvarade i Stockholm. Ett ej ringa antal förefinnes dessutom i Upsala. Särskildt förra hälften af 1700-talet är mycket godt representeradt i Upsala bibliotek. Kgl. biblioteket i Stockholm är isynnerhet rikt med afseende på den kyrkliga musiklitteraturen. De förnämsta koralboksrevisionerna under frihetstiden kunna där på handskriftsafdelningen med fördel studeras. Viktiga musikverk, fordom tillhöriga hofkapellet och konungahuset äro nu till allmänhetens gagn förvarade i kgl. biblioteket. Mus. Akademiens bibliotek eger en synnerligen värderik manuskriptsamling från denna tid i hofkapellmästaren Romans samlade arbeten. Äfven viktiga koralarbeten i handskrift förvaras i samma bibliotek. Kgl. Teaterns bibliotek besitter från denna tid värderika operapartituren samt instrumentalkompositioner i handskrift. Äfven Instrumentalmuseet i operabyggnaden eger några intressanta nothandskrifter från frihetstiden. Stiftsbiblioteket i Linköping förvarar en del musikhandskrifter hufvudsakligen tillhörande kyrkomusiken. Kalmar stadsbibliotek inneslutar äfvenledes några musikmanuskript från 1700-talets förra hälft.

Gustavianska tidehvarfvet. Källor af allmän art. — Med gustavianska tidehvarfvet inträder musiken i Sverige i ett nytt skede. Äfven källorna bli af helt olika art. Hade de historiska källorna hittills varit af allmän kulturhistorisk art, bli de nu mera uteslutande musikhistoriska. Svenska musikhistoriska forskningen har endast i undantagsfall öfverskridit gränsen af Gustaf III:s tid. Hvad den skapat tillhör så godt som uteslutande sista fjärdedelen af 1700-talet. Äfven originalkällorna bli till stor del af annan art. Nottrycket vinner större användning i Sverige. De svenska tonsättarnes arbeten erhålla i följd däraf så mycket större spridning. Biblioteken förlora så småningom sin betydelse såsom samlare af musikverk. Äfven under gustavianska tidehvarfvet ha dock för de större orkesterverken biblioteken ej förlorat all betydelse. — Allmänna öfversikter öfver musiken under detta tidehvarf lämnas af *A. J. C. Piscator* »Historisk öfversikt af musiken i Sverige under Gustaf III», Ups. 1860; *Marianne d'Ehrenström* »Notices sur la litterature et les Beaux-arts en Suède», Sthm 1826, II Théâtre et musique. För hofkapellets historia samt Stockholms musiklif under denna tid är *Adolf Lindgrens* »Svenska hofkapellmästare 1782—1882», Sthlm 1882 (Sv. Musiktidn. s. å.) af stort värde. Äfven *C. A. Forssmans* Hæffnerbiografi, Ups. 1860, lämnar goda bidrag härtill. Till teaterns historia finnes ett stort antal arbeten. Förutom redan nämnda verk af *Dahlgren* »Anteckningar om Stockholms teatrar» behandlas ämnet i sina allmänna grunddrag i: *Wikström-Malmgren* »Svenska Theaterminnen», Sthm 1859, *L. Hammarsköld* »Anteckningar till svenska teaterns historia» (Teater-Almanach 1821); *Fr. Hedberg* »Svenska operasångare», Sthm 1885 (»Svenska operan under de första femtio åren» ss. 5—60); *Ristell* »Konung Gustaf III:s hof och regering», Sthm 1820 (kap. 22 om teatern); »Chronographie des schwedischen Nationalteaters» s. l. 1779; *Oscar Levertin* »Teater och Drama under Gustaf III», Sthm 1889; *Erik Lund* »Blad ur svenska teaterns historia» (Nu I: 1874, 75) I »Gustaf III:s försök att skapa en svensk talscen»; *O. Strandberg* »Gammalt Nytt från Kgl. Teatern 1780—90» (Nu II: 1876); *Eng. Levenhaupt* »Bref rörande teatern under Gustaf III 1788—92» I, II (Litt.-sällsk.), Ups. 1891, 94. Mera speciella arbeten om teatern äro: *Adolf Lindgren* »Till operahusets jubileum (Sv. Musiktidn. 1882); Kgl. operahuset» (Theater Almanach 1849); *Regner* »Tankar om svenska teatern och Förslag till dess upphjälpande», Sthm 1780; *Gustaf Johan Ehrensvärd* »Anteckningar om svenska teaterns uppkomst, Ulriksdal d. 1 April 1777» (E:s Dagboksanteckningar utg. af E. V. Mortan 1877 ss. 200—224). Andra källor till Stockholms teatrar stå att finna i teateralmanackorna från denna tid. Stenborgs teater under Gustaf III afhandlas ingående af *Johan Flodmark* »Stenborgska Skådebanorna 1768—99», Sthm 1893 (med musik-bil.). Göteborgs teatrar afhandlas närmare i *Wilhelm Bergs* »Göteborgs äldre teatrar I tiden intill 1794» Göteb. 1896 II 1794—1816 Göteb. 1898; Finlands teatrar i »Anteckningar rörande Theatern i Finland, Helsinf. 1864». — Angående Musikaliska Akademiens historia under denna tid hafva vi i första

hand att rådfråga: *J. P. Cronhamns* »Kgl. Mus. Akad. åren 1771—1871», Sthm 1871. Dessutom: »Handlingar och protocoller uti Undersökningsmålet rörande Kgl. Mus. Akad:s Lotteri-Arrendatorer», Sthm 1783, 84 I, II (352 s. 4°). Om musiken utom Stockholm finnes ej många underrättelser att hämta. Endast Upsalas, Göteborgs och Norrköpings musiklif ha blifvit närmare beskrifna. Musiken i Upsala under tiden före Hæffners ankomst behandlas af *Forssman* i hans nyssnämnda Hæffnerbiografi. En bild af musikens tillstånd i Upsala under sista åren af 1700-talet lämnar: »Handlingar i det af tillförordnade Actor Ullber till Consistorium instämda mål rörande de oordentligheter, hvilka förefallit vid uppförandet af musiken d. 4 April 1800», Sthm s. å. Musiken i Göteborg beskrifves i *Wilhelm Bergs* ofvannämnda arbete om Göteborgs teatrar I; Norrköpings musikväsen i *Wilhelm Bergströms* »Musikaliska nöjen i Norrköping» (Sv. Musiktidn. 1886*).

Musikerbiografier. — Den musikbiografiska litteraturen från denna tid är synnerligen omfångsrik. Angående Bellman som musiker finnes flere skrifter att rådfråga. En sammanfattning af de föregående forskningarnas resultat är författad af *Adolf Lindgren* »Bellmansmusiken» (Musikaliska studier, Sthm 1896). Af öfriga arbeten öfver samma ämne må här blott nämnas: *Johan Flodmark* »Bellmans-melodiernas ursprung», Sthm 1882 (Svensk Musiktidning 1882*) *Julius Bagge* »Bellmaniana» (Samlaren II: 1881). Biografierna öfver tonkonstnärerna under Gustaf III lämna det rikaste material till tidens musikhistoria. Flere af dessa arbeten äro utförda med omsorgsfullhet och historisk trohet. Priset tages onekligen af *Fr. Sam. Silfverstolpes* »Biografi af Kraus», Sthm 1833, där jämte biografien utdrag af tonkonstnärens bref förekommer. En annan biografi öfver samme mästare är *Stridsbergs* »Åminnelsetal öfver Kraus», Sthlm 1798, hvarest äfven hans kompositioner finnas kritiskt belysta af *Per Friegel*. I *Adolf Lindgrens* »Svenska hofkapellmästare» förekommer förutom en välskrifven biografi af Kraus äfven lefnadsteckningar af Uttini, Naumann, Vogler, Hæffner. Naumanns verksamhet för musiklifvet i Sverige finnes dessutom närmare beskrifven i Ny illustrerad Tidning 1865. Per Frigels lif och verksamhet som tonkonstnär är utförligt behandlad af *B. Beskow* i andra delen af hans »Minnesbilder», Sthm 1866 (jmf. äfven Mus. Akad:s Handl. 1866). Bidrag till Frigels biografi lämnar dessutom *Josef Wallins* tal »Vid sekreteraren Herr Pehr Frigels jordfästning i St. Clara kyrka d. 9 dec. 1842», Sthm 1843. Af Olof Åhlström finnes en tämligen utförlig biografi af *A. A. Afzelius* »Tonsiaren Olof Åhlströms Minne», Sthm 1866. En annan mindre biografi af samme tonkonstnär, författad af *P. Wieselgren*, läses i Biografiskt Lexikon. Kompositören Wikmanson har erhållit flere biografier. Bäst är *G. A. Silfverstolpes* »Åminnelsetal öfver Joh. Wikmanson i Kgl. Mus. Akademien d. 15 Febr. 1801» (Journal för sv. litteratur IV hft. 6). En annan är *C. A. Westerstrands* »Minnestal öfver den 1800 hädangångne utmärkte kompositören Wikmanson». En mindre, men synnerligen god biografi af Wikmanson, författad af *P. Wieselgren*, finnes i Biografiskt Lexikon. En lefnadsteckning af den framstående violoncellisten Chr. Pihlman har skrifvits af *C. J. Hallman*, Sthm 1781. Af de större sceniska artisterna finnas flere goda biografier i *Marianne Ehrenströms* nyssnämnda arbete, samt i *Fr. Hedbergs* »Svenska operasångare», Sthm 1885. Elisabeth Olins och Karl Stenborgs verksamhet för scenen är ingående skildrad af *M. J. Silfverstolpe* (Medaljonger och statyetter, Sthm 1882). I *Nils Arvidssons* »Teaterbilder från fordom» (Nu III: 1877) läses en karakteristik af Chr. Karsten. Bidrag till Karstens biografi finnes dessutom i 1839 och 1841 års teater-almanackor. — Slutligen må nämnas några allmänna litterära arbeten, där musiken under gustavianska tiden omtalas: »Ur Marianne Ehrenströms hågkomster», meddelade i *Arv. Almfelts* »Ur svenska Hofvets och Aristokratiens Lif» I, Sthm 1880; »Lars von Engeströms Minnen och anteckningar» utg. af *Elof Tegner*, Sthm 1876. Ännu ett stort antal arbeten, där musiken i större eller mindre grad omtalas, skulle kunna nämnas. Då de likväl i musikhistoriskt hänseende äro af mindre vikt, må de här förgås.

Originalkällor till musiken under gustavianska tidehvarfvet. — Originalkällorna från Gustaf III:s tid äro dels tryckta dels otryckta. Af de förra intager tidskriften »Musikaliskt Tidsfördrif» fr. o. m. år 1789, redigerad af *O. Åhlström*, främsta rummet, alldenstund här upptages kompositioner af så godt som alla framstående svenska tonkonstnärer från Gustaf III:s tid. Jämte denna tidskrift förtjänar sångsamlingen »Skaldestycken satta i musik» (16 delar) omnämnande. De bästa svenska sångkompositörerna äro företrädda. Handskrifna äro ännu de mera omfångsrika tonverken. De bibliotek, hvilka framför allt komma i fråga äro Upsala bibliotek, Mus. Akad:s bibliotek, Operabiblioteket samt Kgl. biblioteket i Sthm. Upsala framstår särskildt genom sin så godt som fullständiga samling af Kraus' kompositioner, skänkta af *Fr. Sam. Silfverstolpe*. Mus. Akademien besitter en synnerligen värdefull samling operor och orkesterverk i handskrift af de ledande musikkonstnärerna från denna tid. Operabiblioteket innehåller likaså operor samt större vokal- och instrumentalverk. Kgl. biblioteket är mindre rikt, men de där förvarade musikhandskrifterna äro af särskildt värde, då de fordom tillhört Gustaf III:s privatbibliotek. En del intressanta notverk äro förvarade i Instrumental-Museet i Operabyggnaden. En och annan musikhandskrift från Gustavianska tiden finnes äfven i Linköpings stiftsbibliotek.

*) Äfven separat.

Richard Wagner om "Lohengrin" och "Siegfried".

I dessa dagar, då »Lohengrin» står på vår operarepertoar och en af Nibelungen-dramerna är under gifning, finna vi anledning att meddela ett nyligen i »Signale» intaget bref af Rich. Wagner, ställdt till skriftställaren Adolf Stahr, om hvilken följande må anföras till förklaring öfver innehållet i brefvet. Stahr, som varit konrektor i Oldenburg, hade af hälsoskäl lemnat sin plats för att lefva som fri skriftställare. Han hade skilt sig från sin fru och ingick sedan (1854) äktenskap med den bekanta romanförfattarinnan Fanny Lewald. Han valde då Weimar till hemvist, hvars arffurste, sedan storhertig Karl Alexander, med vänlighet omfattat så väl honom som Fanny Lewald.

Fursten stod också Liszt nära, hvilken utnämnts till hofkapellmästare i Weimar och där tagit sin bostad sedan 1847 samt blifvit bekant med Fanny Lewald. Bekantskapen förnyades 1849 på Helgoland, där Stahr äfven vistades; och denne, som var stor musikkännare, blef genast god vän och bror med Franz Liszt. I april 1851 kommo Stahr och Fanny Lewald till Weimar. De funno där Liszt midt i ett verkligt hof af lärjungar, bland hvilka Joachim och Hans von Bülow voro de förnämsta, och sysselsatt med stora planer och arbeten, särskildt med att göra propaganda för Richard Wagner. Ett af Liszts storverk här vid lag var första framförandet af »Lohengrin», som bekant, d. 28 aug. 1850 på Goethes födelsedag (operan uppstod 1845—47). Sedan Stahr kommit till Weimar, kunde han närvara vid förnyadt uppförande af operan d. 11 maj 1851 — för 5:te gången. Han skref då en lång artikel om densamma, redogörande för textens innehåll och omnämnande det storartade intryck operan gjort på åhörarne. Wagner fick på något sätt del af denna artikel och besvarade den i ett bref till

Stahr, hvari såsom hufvudpunkten Wagner framhåller det kristliga i hans operadikt. Stahr hade i sin uppsats särskildt fäst sig vid Lohengrins sista farväl till Elsa, då han säger: »Ich muss! ich muss! ich muss! mein süsses Weib! Schon zürnt der Graal, das ich ihm ferne bleib». (Farväl min ljufva brud; jag måste lyda kalkens bud). Härom yttrar Stahr: »Man kan med Lessing svara» kein Mensch muss müssen» — ingen menniska måste, om man ej betänker att Lohengrin just är olycklig nog att icke vara en människa utan en gud, eller snarare en serafisk soldat, underkastad sin gudomlige krigsherres vilja. Enda möjligheten att gifva dikten ett rätt slut bestod uti att humanisera mythen... Den Lohengrin, hvilken såsom Graals soldat uppoffrar allt annat, må vara ett riktigt uttryck för gudomlig transcendens med dess o- eller öfvermänsklighet; men för oss människor, som endast kunna se och känna mänskligt, är han endast en spöklik skugga af en världsåskådning efter hvars undergång vårt förnuft, vår öfvertygelse trängtar.»

Betydelsen af Wagners bref ligger mindre i svaret på Stahrs kritik, än i mästarens märkliga bekännelse rörande sina planer och arbeten. Man finner då att »Siegfried», som slutkomponerades i febr. 1871, diktades tjugu år förut, år 1851.

Brefvet följer här.

Min högst ärade vän!

Ni kan lättast göra er ett begrepp om det intryck, som edert — mig nyss meddelade — omdöme om min »Lohengrin» gjort på mig, om jag berättar er, att jag tills nu med ett visst — hur skall jag säga? — småleende i allt hvad som yttrats om detta arbete — trots all förväntan — just saknat *en* punkt, eller rättare, ej funnit den berörd, den som ni med så drastisk skärpa framhållit.

Det är mig omöjligt att nu skrifva något utförligare härom; just nu är jag inne uti en skapelseprocess, från hvilken hvarje kritisk utflykt är mig omöjlig. Ursäkta därför den korthet, hvarmed jag gör er några för mig viktiga meddelanden.

Mellan min »Lohengrin» och mitt nuvarande förehafvande ligger en värld. Förfärligt pinsamt för en sådan som mig är att se sitt redan urkrupna ormskinn ovillkorligen framhållet såsom ens rätta gestalt. Vore allt så som jag önskade, då skulle »Lohengrin» — hvars diktning inföll 1847 — länge sedan varit *förgäten* för nya arbeten, hvilka nöjaktigt för mig betygade mitt framåtskridande.

Låt mig berätta er följande. 1845 var musiken fullständigt färdig. 1848 inträffade revolutionen: alla töcken skingrades för mig. 1849 måste jag taga till flykten, med jubel vände jag allt det gamla kramet ryggen, jag skaffade mig luft genom en broschyr »Kunst und Revolution», samlade mig på allvar med den lilla boken »Das Kunstverk der Zukunft» (»Framtidens konstverk»). Jag kom så långt, att jag ändtligen äfven till mitt *husliga* lif ville bryta med hela världen. Då föll min blick en dag på det undanlagda »Lohengrin»-partituret: det grämde mig att jag inte fått höra en enda ton ur detsamma. Jag skref då beskedligt ett par rader till Liszt: om det roade honom kunde han ändå någon gång instudera det i Weimar. — Nå det skulle just vara Liszt, som så tog saken på allvar — som sagdt, när ingen råkat på den punkt ni träffat, måste jag nästan skratta: — nu skrattar jag inte mer, i stället kan jag nästan förarga mig öfver att »Lohengrin» sett dagen. Om ni lärt känna mina dikter i närvarande tid skulle ni inse hvarför! —

Så mycket vill jag dock säga! Det fägnar mig i alla fall att en gång så hårdnackadt hafva stått på den kristliga ståndpunkten, och detta som konstnär — med fullaste naivitet. Då jag hade »Tannhäuser»-texten färdig, begärde någon af mig att jag skulle låta Venus segra öfver Elisabet: — jag fann förslaget präktigt, men jag svarade att då kunde jag icke skrifva någon »Tannhäuser». Emot den färdigtryckta »Lohengrin» uppstod hos en af mina intelligentaste vänner det allvarligaste betänkande: Lohengrin måste slutligen blifva människa. Just samma betänkande som utgör edert inkast. Jag började verkligen fundera på saken och för mig själf uppställa ändringsförslag; jag gjorde mig all möda att ljuga fram för mig en öfvervunnen gud o. s. v. — lyckligtvis tillfredsställde ingen af dessa ändringar mina vänner; ville jag släppa Lohengrin fri, måste han blifva fri sådan han var, d. v. s. sådan som nu en gång det kristna folket gjort honom — så vida icke jag skulle råka ut för den ena inkonsekvensen efter den andra. Jag försatte honom i ett fullkomligt rus af musik: det var intet annat att göra; sålunda räddade jag mig åtminstone från en rationalistisk opera.

Jag vet hvad ni förstår med den entoniga, orytmiska musiken: lösningen på den fråga som är grundläggande härvidlag tänker jag för min del gifva er teoretiskt i tredje delen af min snart utkommande bok: »Oper und Drama». Grunden ligger icke i musiken utan — alldenstund nu musiken endast kan vara språket i sin fulla blomstring — i språket själft, i versen. Vi ha nu obildade verser, inga verkliga. Också mitt musikaliska uttryck hänger alltid endast osinnligt tillsammans med språket. Dit har icke teorin ledt mig — trots det att min teori förr faller er i ögonen än det praktiska arbetet, ur hvilket jag hemtade teorien: denna har jag från min dikt »Siegfried's Tod», i hvilken jag alldeles af sig själf kom på det språk, som är nödigt för musiken.

I en sak gör ni mig kanske orätt: ni kallar min »Lohengrin» en verklig polemik mot den moderna operan; ni förehåller mig i den puritansk ifver. Godt! men kalla det icke en afsiktlig polemik; då jag skref denna opera kom jag in i ämnet på ett sätt som icke lät mig ha någon annan afsikt än att frambringa ett verk så rikt och yppigt, så rätt musikaliskt som möjligt; och denna afsikt var så långt skild från allt protesterande, att jag tvärtom förbisåg allt som verkligen kunde göra detta arbete till en protestation. Nog härom! jag kan nu icke kritisera, och kan det måhända öfver hufvud aldrig. — Men, — om ni visste hur det var, när jag läste er uppsats! Sedan 6 år har jag suttit med pennan öfver min »unge Siegfried»; just i dag har jag fullständigt (dialogiskt) utkast färdigt till slutscenen — Brünnhildes uppväckande. När ni får lära känna den scenen, tänk på mig huru jag måste vara till mods, då jag hörde *er* tala om mig.

Nå, jag tackar er och hoppas att vi blifva vänner! Går ni in därpå? — Liszt vill ännu göra en hemlighet af »ung Siegfried». När jag är färdig med versen, så skickar jag den till Weimar — Liszt skall genast låta er få del af den, då får jag också lugn att skrifva till er mera och — som jag hoppas — bättre än nu.

Lef väl och mottag ännu en gång mitt hjärtliga tack!

Eder mycket tillgifne
Richard Wagner

Enge n. Zürich, 31 maj 1851.

Musikpressen.

På Abr. Lundquists (Georg Abr. Lundquists) förlag har utkommit:

För piano två händer:

Gurlitt, C.: *Vid hemmets härd*, 12 små pianostycken i omfång af 5 toner Op. 197 Pr. 1 kr.

Sjögren, Emil: Marche nuptiale (Bröllopsmarsch). Prélude pathétique et intermezzo. Prélude funèbre (Sorgmarsch). Pr. 2 kr.

Teilman, Chr.: *Våra vackraste folkvisor* för piano, n:o 11 »När jag var en liten gosse»; n: 12 »Af hjärtat jag dig älskar»; n:o 13 Per Svinaherde; 14 »Och inte vill jag sörja». à 60 öre.

Rendahl, C. W.: *Vermländska låtar*, samlade af Nils Keyland, arrangerade för piano (eller violin). Pr. kr. 1,50.

Willners, E.: *En nutida Fryksdals-Dans* (Rheinländer); 50 öre.

Puccini, G.: *La Bohème*. Potpourri. Pr. 2 kr.

Boito, Arrigo: *Mefistofeles*. Potpourri med öfverlagd text. Pr. 2 kr.

Verdi, G.: *Trubaduren*. Potpourri med öfverlagd text. Pr. kr. 1,50; — *La Traviata*.

(Den vilseförda). Potpourri med öfverlagd text. Pr. kr. 1,50.

För en röst med piano:

PETERSON-BERGER, WILH.: Dikter af Friedrich Nietsche. Heft. I. Meine Rosen (c—f el. a), Venedig (ess—ess), Ecce Homo (hiss—fiss), Zarathustras Rundgesang (c—e). Pr. kr. 1,25. — Häft II. Dionysos- Dityramb. 1 (d—e), 2 (hiss—diss), 3 (d—fiss). Kr. 1,25.

På Elkan & Schildknechts förlag har utkommit:

För piano, 2 händer:

TEILMAN, CHR.: *St. Hansafton i Närödalen* (Midsommarafton). Pr. 1.

WAHLSTRÖM, NINA: *Mazurka.* Pr. 50 öre.

HEDEMANN-GADE W.: *Mor dansar med de små.* Folkdans från Skåne. Pr. 60 öre.

För orgelharmonium:

LUNDH L. AUG.: *Melodialbum.* 2 häftet. 50 små preludier, rytmiska koraler, hymner sånger m. m. i mycket lätt arrangement Pr. kr. 1,50.

För violin och piano:

LANDTMANSON, CARL: *Duettsats.* Pr. kr. 1,50.

LINDSTEIN, A.: Sylvias vaggvisa och Gryning. Pr. 75 öre.

För en röst med piano:

WAHLSTRÖM, NINA: *Tre visor.* Till stjärnorna (c—e). Sof, sof! (e—fiss). Höst och vår (c—f, el. a). Tillegn. fru Dav. Afzelius. Pr. 1 kr.

VRETBLAD, V. PATRIK: *»O vor' jag ett minne,* (b—f), ord af Z. Topelius, op. 4. Pr. 75 öre.

Expeditionen af »Ljus» har utsändt:

Svensk sång. N:o 38, innehållande: för piano Eiler Jensen: Arabesk; H. Alfvén: Impromptu; Ferd. Zellbell, d. y.: Preludium; sång: I. H. Roman: Om dygden; — n:r 39: För piano: Zellbell: Preludium (forts.); för piano, flöjt eller violin ad libitum: H. T. Mancius: Idyll; sång: Iv. Hallström: Sommarkväll; J. F. Berwald: Den Heliga Cecilia; Ol. Åhlström: Gubben till ungdomen.

För att bland de ofvan anförda pianosakerna börja med nybörjarens, kunna vi rekommendera »Vid hemmets härd» till begagnande vid första undervisningen. De små barnsligen titulerade styckena äro af lättaste slag, i omfång af blott 5 diskanttoner. Dock äro några af dem företeckade med ett eller tre kors. Från dessa har man ett stort steg till Emil Sjögrens stycken, hvilka emellertid i tekniskt hänseende icke äro öfverdrifvet fordrande, allra minst mellanstycket, det vackra »Prélude pathétique». De båda andra utgöras af en ståtlig bröllopsmarsch och ett högtidligt sorgstämdt. »Prélude funèbre», båda tillfällighetskompositioner, det senare »till minnet af tonsättarens svärfar, kartografen C. E. Dahlman», först utfördt vid dennes begrafning i Johannes kyrka, hvars organist, som bekant, hr Sjögren är. — Teilmans arrangement af eller små fantasier öfver folkvisor äro helt enkla och lätta likasom de föregående i samlingen. — »Vermländska låtar» föregås af ett förord, hvari samlaren, filos. kand. Keyland, påpekar att »folkets *musik* representerar en viktig sida af dess kultur», samt »anmärkningar», rörande melodiernas text, uppteckning, spelmän etc. Sättningen af dir. Rendahl är enkel och väl lyckad, i en tonhöjd, som låter melodierna med lätthet äfven spelas på violin.

Af operapotpourrierna har det ur Puccinis »La bohème» särskildt intresse, emedan musiken i denna opera, som nu antagits till uppförande här å Kgl. teatern, hos oss är föga känd. De öfriga ofvannämnda potpourrierna ur gamla bekanta operor föregås af en kort redogörelse för deras textinnehåll.

Texten till Nietsches mystiska »Dichtungen» lemnar tonsättaren fritt spelrum för dristig fantasiflykt. Häftet med de fyra sångerna innehålla emellertid en intressant och i många delar vacker tonsättning. »Dionysos-dityramben» sönderfaller i 3 delar, den första recitativisk, de senare utmärkande sig med ett särdeles verkningsfullt ackompagnement. Tonsättaren har själf försvenskat den tyska texten. Svårigheten härvid har icke öfverallt lyckligen öfvervunnits. I första sången, »Meine Rosen», har tyska texten: »Wollt ihr meine Rosen pflücken? Müsst euch bücken und verstecken zwischen Fels und Dornenhecken, oft die Fingerchen euch lecken!» öfversättningen lyder: »Vill ni med min ros er smycka? Där på klippan ses hon nicka; måste klättra och er sticka, och små fingrar ofta slicka!» Vid sjungandet (därvid inga skiljetecken i texten hjälper) måste det låta som om rosen måste klättra och »slicka de små fingrarne». Tydligare hade varit: »måste klättrarn ofta sticka, som små fingrar då får slicka.» (»Finger lecken» har ock betydelse af »slicka sig om fingrarne, mun efter», då fingerslickandet kunde ha utbytts mot »som förgäfves dit får blicka» eller något dylikt.) I nottexten skulle i häft. I sid. 4 takt 10 ett be-tecken framför stora C ej ha skadat, likaså å sid. 5 takt 15 framför g i diskantackordet. På sidan 9 skall i 11:te takten g i basen säkert vara f. I dityrambens 3:dje nummer har textens början glädtigket i st. f. glädtighet.

Äfven på Elkan & Schildknechts förlag har utkommit ett pianostycke af norrmannen Teilman, »St. Hansafton i Närödalen», lätt och välklingande i polskatakt och folkton. Vignetten visar kolorerad vy af en norsk fjälldal med en älf i dess botten. Ett annat pianostycke bland ofvannämnda nyheter är Aura-mazurka af den kända tonsättarinnan Nina Wahlström. Den kan rekommenderas såsom ett vackert stycke med god dansrytm. — Lundhs »Melodialbum för orgel», h. 2, har godt urval liksom första häftet. Det inledes med några små preludier och tre koraler samt ett bihang, innehållande musik till psalmen 124, vers 4 »för att visa, huru en koral bör spelas så att text och musik passa tillsammans».

Af styckena för violin och piano intager »Duettsats» af C. Landtmanson en framstående plats såsom en verkligt vacker komposition i klassisk stil med Mozart eller Beethoven till förebild. Tonsättaren, god violinist, är lektor vid Skara högre läroverk. Äfven Lindsteins små stycken för samma instrument äro behagliga, i lätt salongsstil. — Förlagets nya sånger af Nina Wahlström och P. Wretblad äro uttrycksfullt melodiska med välljudande ackompagnement utan svårigheter.

Från scenen och konsertsalen.

Kgl. teatern. Okt. 16. R. WAGNER: *Tannhäuser* (Tannhäuser: d:r Briesemeister, gäst) — 18. AUBER: *Fra Diavolo* — 19. MOZART: *Trollflöjten* — 20. GOUNOD: *Romeo och Julia* — 21. MEYERBEER: *Hugenotterna* (Valentine: fru Lindberg) — 23. DELIBES: *Lakmé* — 26, 27, 30 R. WAGNER: *Rhenguldet* (Das Rheingold), förspel till trilogien Nifelungens ring, musikdrama, svensk öfversättning af Sigrid Elmblad. Dekorationer af prof. Max Brückner, Coburg; maskineri af hr Friedr. Kranich, maschineridirektör i Bayreuth (Gudinnor: Fricka, Freja, Erda: fruar Jungstedt, Lindberg, Afzelius; Rhendöttrar: Wellgunda, Woglinda, Flosshilda: frkn. Hallgren, Fernqvist, Edström; gudar: Wotan, Donner, Froh: hrr Wallgren, Lejdström, Malm; Loge: d:r Briesemeister, gäst; jättar: Fasolt, Fafner: hrr Sellergren, Elmblad; Nifelungar: Alberik, Mime: hrr Söderman, Nyblom; Nifelungar) — 28 WEBER: *Oberon.*

Vasa-teatern. Okt. 15, 27 (Matiné.) MAILLART: *Villars dragoner*; 16—31. AUDRAN: *Dockan* (Alesia: fru Charlotte Wiehe-Béreny, gäst) — 20. HERVÉ: *Lilla Helgonet* (matiné).

Södra teatern. Okt. 15—27. MILLÖCKER: *Gasparone* — 20, 27 MILLÖCKER: *Bellevilles mö* (matinéer) — 28—31. LECOCQ: *Lille hertigen,* operett i 3 akter af A. Meilhac och L. Halevy. Fri öfvers. af E. Wallmark och A. Bosin (Hertig de Parthenay, hertiginnan, Diane: frkn. Rosa Grünberg, Falk, fru Wahlgren; kapten de Montlandry, Maroufle: hrr Carlander, Ringvall).

Svenska teatern. Okt. 30, 31. *Det otroligaste,* sagolustspel i 5 handlingar af Erik Forslund, musik af Andreas Hallén.

Musikaliska akademien. Okt. 15, 20 (matiné) konserter af miss MINNIE TRACEY. Biträdande: violinisten hr Nils Ericsson, hr John G. Jacobsson (ackompagnatör) — 18 konsert af frkn EMMA HOLMSTRAND: Biträdande: frkn Märtha Ohlson (piano), hr C. A. Holmqvist (sång) — 22, 29 konserter af violinisten hr HENRI MARTEAU och pianisten EDOUARD RISLER. Biträd. ackompagnatör hr Wiklund — 25 konsert af desamma med bitr. af Svenska Musikerföreningen. Dirigent hr Tor Aulin.

Vetenskapsakademien. Okt. 22. AULINSKA KVARTETTENS 1:sta kammarmusik-soaré. L. v. Beethoven: 1. Strokkvartett op. 18 n:r 4; 2. Pianotrio, Ess dur. op. 70 n:r 2; 3 Strokkvartett F-dur op. 135.

Richard Wagners musikdrama »Rhenguldet» har nu äfven gifvit glans åt vår operascen genom dess lyckade

första uppförande d. 26 okt. Uppsättningen, att först tala om det yttre intrycket, är praktfull tack vare dekorations- och maskinmästarne Brückner och Kranisch, hvilka ha Wagnerteatern i Bayreuth till fält för sin verksamhet. I första scenen ha en del anordningar gjorts efter ritningar af teaterns förutvarande maskiningeniör, J. L. Hagerman. Det speciella maskineriet för Rhendöttrarnas illusoriska simrörelser, upp och nedstigande i floden är förfärdigadt af hr Kranisch. Till öfriga utstyrsel-märkligheter höra Alberichs bergshåla och slutscenen med åska, blixt och regnbåge, som leder upp till gudarnes nya borg på bergshöjden. De flesta belysningsanordningar och kostymer äro gjorda vid teatern.

Utförandet är i goda händer icke minst beträffande orkesterns väldiga arbete under hr Hennebergs ledning, desto mer ansträngande, som inga mellanakter förekommer. De särskilda afdelningarna i dramat skiljas genom scenens förmörkande och från rör på golfvet utsprutande ånga. Det är ej utan att denna kontinuitet i föreställningen, utan något rast, jämte musikens oafbrutet deklamatoriska stil verkar tröttande äfven på åhörarne. Att Wagner sätter sig öfver hänsyn till åhörarnes nerver visar han med dramats inledning, det i oändlighet utdragna, pinsamt verkande Ess-durackordet. Musiken innehåller för öfrigt många vackra melodiska fraser och naturligtvis en glänsande och intresserande instrumentering.

Det strängt anlitade utrymmet i dagens nummer nödgar oss att till ett kommande nummer och efter förnyadt åhörande af »Rhenguldet» närmare omnämna pjesen och dess utförande. Likaså få vi då yttra oss något om operetterna på hr Ranfts teatrar.

Konserterna ha äfven under senare hälften af oktober varit talrika. Tidigast infalla sångerskornas miss Traceys och fröken Holmstrands, bådas inför någorlunda talrik publik. Miss Tracey vann också här, som det varma bifallet intygade, en betydande framgång genom sin sympatiska stämma och sitt artistiska föredrag, kulminerande i ett utsökt mezza voce, som dock kanske väl mycket framhölls; höjdtonerna egde äfven kraft men läto stundom något ansträngda. Hennes apparation och uppträdande voro behagliga. Någon förmåga som koloratursångerska gåfvo icke hennes program tillfälle att ådagalägga. Som dramatisk sångerska visade hon betydande talang å första konserten med en, för öfrigt något enformig, aria ur Glucks »Alceste» och en d:o ur Massenets »Herodiade»; å den andra med aria ur »Iphigenie i Tauris» och den stora arian ur »Fidelio». Med obligat violin utförde hon en anslående sång »Le Nil» af Leroux och Bizets vackra »Agnus dei». Första konsertens program upptog för öfrigt sånger af Schubert, Schumannn, Brahms, Grieg, R. Wagner, Faurè och Rich. Strauss; andra konsertens sånger af Schumann, Brahms, Schubert, Dvorak, Bachelet, Grieg (Prinsessan), George och Lennart Lundberg (Complainte). Hr. N. Eriksson, medlem af hofkapellet, biträdde som violinist ganska förtjänstfullt äfven beträffande solonumren af Wieniawski, Sarasate, Thomé, Tor Aulin och Saint-Saëns. Med smakfullt pianoackompagnement bidrog hr. John G. Jacobsson.

Fröken Holmstrand hälsades på sin konsert vid första framträdandet å estraden med lifliga applåder, uttryckande ett »välkommen åter till hemlandet». Hennes behagliga röst har under senare år icke undergått någon förändring, men hennes sångkonst tycks vara ytterligare utbildad. En stundom märkbar sväfning i intonationen torde ha föranledts af indisposition efter resan. Konserten inleddes med Susannas trädgårdsaria i »Figaros bröllop» och afslutades med Pastourelle ur operan »Skrifvarkungen», båda utmärkt föredragna. Fröken H. sjöng dessutom sex sånger af Schumann, hvaribland den sista, »Ich grolle nicht», anslog mest, vidare en sång af Peterson-Berger, två af Sjögren samt en fransk, Calinerie, af Leon Moreau, tillägnad sångerskan. Fröken Märtha Ohlson, som förtjänstfullt utförde sångackompagnementet, väckte mycket bifall med solonummer för piano (Sorg och Impromptu af H. Alfvén, »Conte fantastique» af Pugno). Hr. Holmquist vann stor framgång med Wolframs täflingssång ur »Tannhäuser» samt ett par sånger af Hallström och Sjögren.

Till hr. Marteaus och Rislers första konsert hade publiken infunnit sig så talrik, att den till och med upptog en del af konsertestraden. Dess favorit, hr. Marteau, hade troligen utgjort magneten, alldenstund pianisten, hr. Risler, nu gjorde sin första entrée i vår musikvärld. Vid konsertens slut hade emellertid den sistnämnde hunnit upp till samma favoritskap som violin-konfratern.

Om hr Rislers utomordentliga konstnärsskap har förut i detta nummer talats. Ryktet därom ha vi fått lyckan att bekräfta. Konserter med två sådana konstnärer, som Marteau och Risler, spelande tillsamman eller hvar för sig, äro musiknjutningar af högsta rang. Deras första konsert inleddes med Beethovens Sonat, C-moll op. 30 n:o 2 för violin och piano och afslöts med hans härliga »Kreutzer-sonat», op. 47, för samma instrument. Mellan dessa spelade konstnärerna klassiskt stilfullt en sonat af Mozart i B-dur. Hr Marteau hänförde publiken med Schumanns »Abendlied, Aria af Bach och ett par af Brahms' »Ungerska Danser»; hr Rislers solo på programmet utgjordes af Liszts »Bénédiction de Dieu, dans la Solitude». Herr Marteau hade i hr Wiklund en god ackompagnatör. — Den andra konserten gafs med biträde af Svenska Musikerföreningens orkester under hr Tor Aulins ledning med ett program, som innehöll ej mindre än 3 stora konserter, börjande med Beethovens i Ess-dur för piano, spelad af hr Risler med beundransvärd klarhet och uttrycksfullhet. På denna följde Aulins violinkonsert n:o 3, C-moll, ett, särskildt beträffande orkesterbehandlingen, förtjänstfullt verk, nu mästerligt återgifvet i principalstämman af hr Marteau och i sin helhet väl utfördt under tonsättarens direktion. Ännu en violinkonsert utgjorde slutnumret, Sindings A-dur-konsert op. 45, hvari hr Marteau ännu mer ådagalade sin eminenta konstnärlighet. I första och andra satserna eger detta verk sin största musikaliska förtjänst, den tredje är mer virtuosmessig. Orkesterarbetet lider af något enformig tyngd. Hr Marteau utförde äfven med orkester en Slummersång af Em. Sjögren, klangskönt instrumenterad af hr Aulin. Programmets 4:e nummer utgjordes af solosaker för piano: Impromptu, B-dur, af Fr. Schubert, 2 mazurkor och en Ass-dur-vals af Chopin, mera sällan spelade, och till sist en briljant »Rhapsodie d'Auvergne» af Saint Saëns, alla utförda med en öfverlägsenhet, som extaserade åhörarne. Hr Risler hade till sin disposition på konserterna en särdeles välklingande flygel af Blüthner (från Ludv. Ohlsons pianomagasin härstädes).

Den tredje konsertens program upptog af duetter för piano och violin: Sonat op. 2, E-moll af R. Liljefors, Sonate op. 100, A-dur af Brahms samt Fantaisie op. 159, C-dur af Schubert. Solo spelade hr Risler R. Schumanns Fantasistücke op. 12 (Des Abends, Aufschwung, Warum? etc.) och hr Marteau Menuett, Gavotte en rondeau et Prelude, af J. S. Bach, Romance (E-moll) af Sinding och Scherzo-Tarantella af H. Wieniawsky. Vid konserterna hafva de ihållande bifallsyttringarne föranledt de båda konstnärerna att gifva extranummer, bland hvilka t. ex. Lizsts transkription af spinnvisan i »Flygande Holländaren» genom hr Risler fick ett oöfverträffligt utförande. Utmärkande för båda konstnärerna är den fullkomliga tekniken, det rena, klara spelet, den stiltrogna uppfattningen. Hr Rislers virtuositet yttrar sig aldrig i osköna kraftyttringar. Därtill kommer ock en högst omfattande repertoar. Möjligen kunde hos dem anmärkas mindre värme i spelet än t. ex. hos en Petschnikoff och Pachmann.

Aulinkvartetten hade, glädjande att omtala, »fullt hus» på sin 1:sta kammarsoaré, antagligen af abonnenter,

och hyllades med varmt bifall såväl före och efter som under soarén. Deras program innehöll välbekanta saker, började med en bland Beethovens allra första kvartetter (utg. för jämt 100 år sedan — 1801) och slutande med hans sista (posthum). I mellannumret, pianotrion, utmärkte sig specielt hr Stenhammars spel. Hr Zedeler visade sig vara en god acquisition för kvartetten genom sitt smakfulla utförande af violoncellpartiet. Alla kvartettens soaréer under säsongen upptaga, som bekant, endast Beethovens verk.

Musiknotiser

från hufvudstaden och landsorten.

Kgl. Teatern. Vid denna är nu efter vederbörliga debuter engagerade fröknarna Valborg Svärdström och Gurli Carlström.

Texten till »Rhenguldet» af Wagner har utkommit, samtidigt med premièren här, på Abr. Hirschs förlag.

Lärobok i kontrapunkten af S. Jadassohn må här tills vidare påpekas såsom nyss utkommen, hvarom annons å sista sidan meddelar.

Förlofning har ingåtts mellan sångerskan Gurli Carlström och operasångaren hr John Forsell.

Sigrid Arnoldson gör för närvarande en turnè i Tyskland.

Fru Agathe Backer-Gröndahl ger en enda konsert här d. 1 november i Musikaliska akademien.

Sven Scholander anordnar en Vis- och Bellmansafton d. 4 november i Vetenskapsakademien.

Direktör Albert Lindström, organist i St. Jakobs kyrka, anordnar konsert i densamma d. 10 nov., biträdd af frök. Elisabeth Lindström, dr Gillis Bratt och konsertmästare Lars Zetterqvist.

Bellmanskören ger under dir. Er. Åkerbergs ledning konsert i Musikaliska akademiens stora sal d. 17 november, då programmet bl. a. upptager en afdelning med kvartettsånger af Gunnar Wennerberg.

Fru Charlotte Wiehe kommer att under november göra en turné i landsorten (städer i mellersta och södra Sverige). De pjeser som skola gifvas äro pantominerna »Handen» och »Mannen med dockorna», hvilka ej fordra så många medspelande.

Nya Wiener-Filharmoniska orkestern ger d. 11 och 15 november konserter i Musikaliska akademien.

Hugo Alfvén, vår bekante violinist och tonsättare, är här på ett kort besök, hvarefter han såsom Musikaliska akademiens stipendiat reser ut att idka musikstudier i Tyskland, Österrike och Italien.

Lunds studentsångförenings 70 årsjubileum firades d. 21 okt. med en anslående fest, hvari deltog öfver ett hundratal personer, däraf omkring hälften inbjudna och f. d. studentsångare.

Göteborg. På Stora teatern har mot månadens slut gifvits en pjes med musik, nämligen komedi-operetten »Lili». Hr Sven Scholander har här gifvit först en »stor populär Bellmansafton» med 12 af de bästa Epistlarna, sedan en »Vis- och romansafton». En sådan har äfven till den 26 annonserats af fru Anna Norrie med ackompagnement af frk. Margarethe Petz. Den 24 okt. gafs konsert af sångerskan frk. Mathilda Bohle, biträdd af pianisten frk. Ingrid Josephson. Musikföreningens till d. 18 o. 19 okt. annonserade orkesterkonserter ha för mellankommande hinder uppskjutits. Konserter äro snart att förvänta af miss Tracey samt hrr Forsell och Stenhammar.

Från våra grannland.

Kristiania. Okt. 13—27. Mera betydande musikprestationer å Nationalteatern ha utgjorts af »Den svarta dominon», gifven ett par gånger denna tid, samt en symfonikonsert, sönd. 13 okt., då programmet upptog Beethorens 5:e symfoni, »Oberon»-uvertyren, Capriccio italien af Tschaikowsky och violoncell-nummer, spelade af hr Ad. Thomas. Centralteatern har under nämnda tid uppfört »Geishan», »Boccaccio», »Värmländingarne», »Kolhandlarne» och »Den förgyllda lergöken». — Konsert gafs d. 15 okt. af pianisten frk. Hanka Schelderup och dagen efter af sångerskan Marta Sandal, ackompagnerad af hr Karl Nissen. Därefter konserterade ett par gånger ungerske violinisten Arthur Hartmann, biträdd af sångerskan frk. Mais Bergh och hr J. Backer-Lunde. Hr H. lät bl. a. höra sig i D-mollkonsert af Vieuxtemps och 1:a satsen af en Paganini-konsert. Iver Holter förnyade sin kyrkokonsert d. 24 okt. och dagen därpå gaf miss Tracey sin första konsert härstädes. En pianist, Ogman Grønn, konserterade här d. 26 okt. med biträde af sångerskan fru Lalla Wiborg-Scott-Hansen och nationalteaterns orkester, hvarvid han bl. a. utförde Beethovens konsert i Ess-dur, op. 73 och en d:o i Ess-dur af Liszt.

Helsingfors. Okt. 13—27. Af teatrarna har endast Finska T. bjudit på någon pjes med musik genom uppförandet af »Hannele», till hvilken Erik Melartin skrifvit sådan. D. 13 okt. gaf Filharmoniska Sällskapet sin 1:a folkkonsert under säsongen i Societetshuset och d. 17 första symfonikonserten med följande program: 1 Beethoven: Pastoral-symfonien; 2 Spohr: Violinkonsert n:o 8 (sångscen), spelad af hr J. Seligman; 3 Sibelius: »Tuonelas svan» och »Lemminkeinen drager hem», för orkester. Fru Agathe Backer-Gröndahl har gifvit ett par konserter här för utsåldt hus under lifligaste bifall, hvarvid hon biträddes af frk. Olivia Dahl. Efter första konserten uppvaktades fru Gröndahl med en serenad af studentkören M. M. under hr v. Knorrings ledning. Konserter ha för öfrigt gifvits af sångerskan Constance Neumann och pianisten Elli Rångman.

Köpenhamn. Okt. 13—27. Kgl. teaterns pjeser med musik har denna tid utgjorts af »Faust», »Lohengrin», En midsommarnattsdröm», »Elverhöj», »Romeo och Julia», »Orfeus och Eurydice» samt »Carmen» jämte några äldre, större baletter. Den 17 började den skotske, särskildt som Beethovenspelare berömde pianisten Fredr. Lamond en konsertserie af 4 Beethovenaftnar. D. 16 okt. gaf Nya Wiener-Filharmon. orkestern den första af sina (2) konserter. Dagen förut konserterade violinisten Arthur Hartmann. D. 25 okt. gaf Joh. Svendsen och kungl. kapellet sin 1:a symfonikonsert med biträde af violinmästaren Eugene Ysaye. Programmet upptog Beethovens »Eroica»-symfoni, Cherubinis »Anacreon»-uvertyr samt violinkonserter af Saint-Saëns (H-moll) och Bach (E-dur).

Från andra land.

Paris. Saint-Saëns nya opera »Les barbares» har nu haft sin première på Stora operan. Operans instrumentering berömmes i första rummet. Närmare omnämnande af nyheten skall sedan lämnas.

Operan »Louise» af Charpentier, med sådan framgång uppförd i Paris, kommer efter upptagandet på Berlins hofopera att gifvas på en mängd teatrar i Tyskland.

Rättelse.

I förra numrets »Musikbref från München» står i andra spalten, rad 32 och 33 uppfr: — själfva .... Guzas; läs: däribland själfva .... Guras.

Sedan nu äfven i vårt land de strider kämpats till slut, som öfver allt rasat kring Richard Wagners väldiga konstskapelser, torde man kunna förutsätta att allmänheten börjar med större sympati och rättvisa uppskatta det typiskt nya och ovanliga i denna det 19:de seklets kanske allra märkligaste gestalt inom konstens värld. Man kan då också antaga att hvarje tillfälle att lära känna äfven skriftställaren och konstteoretikern Richard Wagner skall få ett ökadt värde, enär dessa båda faser af hans oerhördt rika och omfattande personlighet äro nödvändiga i en helhetsbild af de stora musikaliska dramernas skapare.

För att i någon mån göra den svenska, läsande allmänheten förtrogen med en dylik helhetsbild hafva undertecknade gått i författning om utgifvande af

Richard Wagners skrifter i urval.

Öfversättning och bearbetning

af

W. Peterson-Berger.

Arbetet, hvaraf andra häftet nu är i bokhandeln utsändt, kommer att fullständigt omfatta c:a 4 häften à 1 krona.

Beijers Bokförlagsaktiebolag.

Orgelharmonium.

Endast förstklassigt fabrikat. Moderata priser.

Specialitet: **Skol-. Koncert-** och **Pedal-orgelharmonium.** Agenter antagas.

G. LAGERQUIST & C:o

Orgelharmoniumfabrik

ÖREBRO.

J. G. MALMSJÖ

Kongl. Hofleverantör.

Pianofabrik. **GÖTEBORG,** *Etablerad 1843.*

21 första pris bland hvilka **Guldmedalj**

Malmö 1896 och *Stockholm 1897*

"för utmärkta flyglar och pianinos"

ensam bland svenska pianofabriker.

Begagnade instrument tagas i utbyte.

Bekväma afbetalningsvilkor.

Talrika intyg från framstående musici och konstnärer.

J. LUDV. OHLSON

STOCKHOLM

Hamngatan 18 B.

Flyglar, Pianinos och **Orgelharmonier** af de bästa *svenska* och *utländska fabriker* i **största** lager till **billigaste** priser under fullkomligt ansvar för instrumentens bestånd.

Obs.! **Hufvuddepôt** för **Blüthners** och **Rönischs** verldsberömda Flyglar och Pianinos.

På C. W. K. GLEERUPS i Lund förlag har utkommit:

Lärobok i enkla, dubbla, tre- och fyrdubbla Kontrapunkten

af **D:r S. Jadassohn,** professor vid k. musikkonservatoriet i Leipzig. Andra genomsedda upplagan i auktoriserad öfversättning och bearbetning af *Alfred Berg,* kapellmästare vid Lunds universitet. Pris kr. 3:50.

Detta arbete torde blifva välkommet för dem, som önska göra sig närmare förtrogna med arten och väsendet hos den konst, som tager vid, där språket ej längre räcker — åtminstone ej ensamt — gifva uttryck och lif åt känslor och stämningar. Professor Jadassohns läroböcker hafva vunnit det största erkännande och den vidsträcktaste spridning; de äro öfversatta till de flesta kulturländers språk.

A.-B. Skandinaviska Orgel- & Pianofabriken

(f. d. Skandinaviska Orgelfabriken)

Grundad 1865

rekommenderar sin tillverkning af **Orglar** för kyrkor, skolor och hemmen samt **Pianinon.**

Obs.! Uteslutande svensk tillverkning och följaktligen af utmärktaste och solidaste beskaffenhet.

Priskurant på begäran. Alla förfrågningar besvaras omgående.

Utställning & kontor Mästersamuelsgatan 32, Stockholm.

I Musik- och Bokhandeln:

Populär

Piano-Skola

med

Klaviatur-Tabell

för noternas snabba inlärande.

Ny, lättfattlig undervisningsmetod för barn, öfversatt och bearbetad efter

Prof. **H. von Bocklet.**

Häft. 3 kr., i pappband 3: 50, clothband 4 kr.

»Enkel, praktisk och fullt systematisk, gående i lagom hastighet och utan hopp från det lättare till det svårare. Torde vara den bästa pianoskola vi hittills haft i Sverige. En ytterligare förtjenst hos det verkligen vackra arbetet är att bearbetaren förmått göra det så alltigenom svenskt som det verkligen är.»

(Gotlands Allehanda.)

Elkan & Schildknechts Musikhandel

28 Drottninggatan 28.

Kurs i **plastik** samt undervisning i **sång** efter den italienska sångmetoden i förening med **instuderande af roler,** med särskildt afseende fäst vid frasering och diktion, meddelas af

SIGNE HEBBE

Sturegatan 24, Stockholm.

PIANOLEKTIONER

efter bästa metod, ledande till god teknisk och verkligt musikalisk utbildning, meddelas af undertecknad till moderat pris. Anmälan kan äfven ske skriftligen.

Mottagning kl. 9—10 f. m. och 4—5 e. m.

Kungstensgatan 56, 3 tr.

Tel. Vasa 6 19. **Frans J. Huss.**

För Porträttsamlare!

Fina Sköntrycks-exemplar af Svensk Musiktidning, flere årgångar, säljas billigt å *tidningens expedition*

Kungstensgatan 56 III.

Innehåll: Edouard Risler (med porträtt). — Henri Marteau (med porträtt). — Källorna till svenska musikens historia, af Tobias Norlind (forts. o. slut). — Richard Wagner om »Lohengrin» och »Siegfried». — Musikpressen. — Från scenen och konsertsalen. — Musiknotiser från hufvudstaden och landsorten, från våra grannland och andra land. — Rättelse. — Annonser.

CENTRALTRYCKERIET, STOCKHOLM, 1901.